

Etické aspekty manažmentu bolesti u novorodencov

Ľubica Rybárová
FZO PU Prešov

Etika v práci sestry

- **Etika** je definovaná ako systematický spôsob ako robiť hodnotové sudy o ľudskom konaní (Lison, 1987)
- To, čo je etické, podporuje **ľudské hodnoty**
- **Vlastnosti**, ktoré robia ľudí jedinečnými sú hodnotené kultúrno-spoločensky v rátane ich inteligencie, rešpektovania osobnosti, sociálnych vzťahov
- **Morálne modely**, ktoré tvoria rámec pre etický prístup sú často základným princípom a konanie je posudzované porovnaním s **etickými princípmi** ako sú autonómia, beneficencia, nonmaleficiencia a spravodlivosť
- Etika sa zameriava na **vzájomné vzťahy** medzi osobami na základe hodnotenia ich prístupu a ich činnosti.
- Keďže vzájomný vzťah medzi sestrou a pacientom je základom praxe sestier, etika v starostlivosti je často použitá ako rámec pre **etické otázky ošetrovateľstva**.
- Sestry sa vo svojej praxi riadia **etickým kódexom**, ktorý je definovaný v zákone o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti (č. 578/2004 Z.z.)

Boleť a etika

- Sestry sa často stretávajú s konfliktom pri plnení ich etickej a profesionálnej povinnosti zmierniť pacientovi bolesť.
- K tomuto konfliktu dochádza pre:
 - rozdiely v hodnotách a presvedčení o bolesti medzi zdravotníkmi, pacientom a jeho príbuznými
 - nedostatok vedomostí o hodnotení a liečbe bolesti
 - rozdiely v súčasných metódach hodnotenia a liečby bolesti
- Neúspech pri riešení týchto konfliktov vedie k morálnemu distresu, eróziám v morálnej integrite a apatii k vlastnej ľudskosti u sestier

Ako z hľadiska etiky pristupovať k pacientovi s bolesťou zvlášť, ak ide o novorodenca?

- Mnoho zdravotníkov si v snahe vyhnúť sa utrpeniu pacienta, ktorý trpí bolesťou, vyvára od neho odstup.
- Resp. pacient sa javí ako objekt, nie ako človek, s ktorým je zdravotník v rámci starostlivosti o neho vo vzájomnom vzťahu.
- Pacienti, ktorí nemôžu verbálne vyjadriť svoj problém (novorodenci, dojčatá) sú veľmi zraniteľní, vzhľadom na to, že nedokážu slovne vyjadriť svoje potreby.

Etické výzvy a príležitosti v manažmente bolesti novorodencov

- Neschopnosť novorodencov verbálne sa vyjadriť limituje dospelých v posúdení ich aktuálnej bolesti
- To môže viesť k tomu, že sestry interpretujú správanie novorodenca spôsobom, ktorý minimalizuje bolesť a zvyšuje pravdepodobnosť prehliadnutia jeho bolesti
- Úlohou sestier intenzívnej starostlivosti je rozpoznať z neverbálnych prejavov novorodenca, že trpí bolesťou

Ako?

- Naučiť sa jazyk, ktorým novorodenci vyjadrujú svoju bolesť
- Využívať individualizovaný prístup v liečbe
- Posudzovať a hodnotiť neverbálne prejavy bolesti
- Riešiť obavy rodičov, že ich dieťa trpí
- Spolupracovať s rodičmi, podporovať a povzbudzovať ich v ich úlohe obhajcu ich dieťaťa pri posudzovaní bolesti
- Spolupracovať s ďalšími členmi zdravotníckeho tímu pri posudzovaní a manažmente bolesti

Stratégie na zlepšenie manažmentu bolesti novorodencov

1. Edukácia – vzdelávanie

- Multidisciplinárny tím profesionálov
 - neurofyziológia, posúdenie, nefarmakologické ovplyvnenie, analgetická liečba, použitie adjuvancií
- Rodičov
 - právo na informácie o manažmente bolesti ich dieťaťa,
 - rola rodičov pri participácii v manažmente bolesti ich dieťaťa

2. Rozvoj organizačných systémov na zaistenie manažmentu bolesti novorodencov

- Vytvorenie ošetrovateľského protokolu posúdenia a liečby bolesti
- Vytvorenie štandardu pre posúdenie a dokumentáciu bolesti
- Vytvorenie diskusného fóra o manažmente bolesti novorodencov, zapojením rôznych odborníkov, riešením ťažkých prípadov a pod.

3. Hodnotenie kvality manažmentu bolesti

- Kvalitatívne zlepšenie princípov hodnotenia stupňa bolesti u chorých novorodencov, vedľajších účinkov liečby bolesti, efekt manažmentu bolesti na výsledný stav dieťaťa, ekonomický efekt liečby
- Vytvorenie metód zverejnenia aktivít na zaistenie kvality a hodnotenia manažmentu bolesti celému tímu zdravotníkov a diskusia o jeho zlepšení

4. Riešenie konfliktov

- Vytvorenie metód riešenia konfliktov medzi členmi zdravotníckeho tímu pri manažmente bolesti
- Vytvorenie atmosféry pre otvorenú a kolegiálnu diskusiu pri ťažkých prípadoch
- Využiť možnosť konzultácie s etickou komisiou v nemocnici
- Obhajovať záujem pacientov